

Patria din poezie

Mihaela Albu

O carte frumoasă (la propriu și la figurat), un obiect frumos, făcut cu grijă, cu sufletul adică îngrijit, gândit însă și cu mintea, ne încântă totdeauna.

Este vorba în cazul de față despre volumul de poeme *Patria din cer* (autor Alexandru Ghe. Drăghici), carte care îi apare mai întâi celui ce o privește, sub aspect grafic, drept obiectul frumos despre care făceam vorbire înainte, cu un covor oltenesc pe copertă, cu fotografiile color din loc în loc, în interior.

De bună seamă, autorul și-a gândit toate aceste imagini ca semn vizual de introducere în mesajul transmis prin cuvinte.

Am ajuns astfel la necesitatea de a ne justifica afirmația de mai sus – aceea despre frumusețea de dincolo de realizarea grafică a cărții – , în fapt despre poezia cuprinsă între cele trei „capitole” sub care se desfășoară mesajul liric: I. „Tinda serii”, II. „Gulaguri vegetale”, III. „Muguri de cruce”.

Separate, și totuși împreună, aceste trei paragrafe dau seamă toate despre un topos recurent în poezia lui Alex. Drăghici, *satul* natal (chiar un volum anterior – din 2012 – se numea *Valea Bună*, numele satului său, dar și un poem din cartea în discuție poartă același nume; un alt volum, din 2015, fusese intitulat *Acasă*).

Din sat, de *acasă* „copilăria nu mai vrea să se mute”, iar acest vers, completăm, încheie un poem cu titlul ce-l repetă pe cel al volumului din 2015. Să ne amintim că Blaga va tânji mereu după „îndepărtata copilărie”, că spre ea va „striga” mereu „sângele” poetului (v. „În marea trecere”), motivul „copilăriei depărtate” apărând adesea în poezia blagiană (v. și „Liniște între lucruri bătrâne”).

Întorcându-ne la poezia lui Alex. Drăghici ne vom întreba ce înseamnă acel „acasă”, ce elemente îl definesc și îl structurează?

Înseamnă casa, biserica, dealul care duce „spre mănăstire”, carul cu boi, casele cu scoarțe și icoane pe pereți. Toate acestea și încă altele alcătuiesc satul în care „curg stele-n grădini”, iar „cerul se scutură de păsări”, în care bătrânii „urcă spre biserică-n lumină/ cu macate puse-n car”, transferându-se pe rând în „satul de sus”.

De fapt, conceptul de „acasă” primește o întrebare „explicație” într-un poem intitulat direct „Definiție”: „Acasă este/ salcia înverzită în colțul copilăriei/ întâia scrisoare pe valiza recrutului,/ magnolia înflorită în fereastra spitalului,/ dorul de părul colegei de liceu/ acoperind grădina unde visam/ că mă înec într-un ocean/ cu cireși înfloriți.”

Acasă mai înseamnă, extinzând spațiul, țara, „pământul cu moaște”, „Ardealul nost”, martirii, eroii, credința – toate reprezentând „Patria din cer” pentru cei plecați „prin străini”.

Dar, mai presus de toate, „acasă” înseamnă părinții, mai ales tatăl, cel care se constituie poetic într-o reprezentare a locului pierdut, de vreme ce „tot satul îi curgea prin vine”. Figura tatălui devine o obsesie poetică, un simbol al legăturii cu locul de unde copilul a plecat în lume, cu originea în cele din urmă. Mai este și

mama, a cărei casă „poartă în pereți/ fotografia unei dimineți”. Ambii părinți sunt „candele arzând/ tot întunericul din lume”, dar poartă în suflet „iarnă desculță”.

Amintirea părinților, a bunicilor „cu bisericile-n mâini” trimite apoi și la permanenta amintire a copilăriei, a tinereții, a anilor de liceu, a prietenei din adolescență al cărei păr „mirosea a copilărie”. Toate acestea sunt păstrate și rememorate cu nostalgia lui *fugit irreparabile tempus*, a timpului, dar și a locului care nici el nu mai este la fel. În prezent, sentimentul major este *dorul*; acum, în sufletul poetului, ca să cităm termenul său, „se închearbă un dor”.

Ajunși la acest vers, nu putem trece cu vederea frumusețea cuvântului regional-arhaic „a se încherba”, folosit de câteva ori și în alte poeme, simbol și el al graiului de-acasă.

Un inventar al termenilor, regionalisme și arhaisme, repetate uneori obsesiv, ar putea deveni o altă poartă de intrare în universul poeziei lui Alex. Drăghici. Lexicul folosit, metaforele – nu de puține ori inedite, neașteptate chiar – sugerează universul rural din care poetul vine către oraș, dar în care continuă să locuiască cu sufletul. „În tinda serii” „stă în capul oaselor lumina”. Dar ce loc mai ocupă termenul „tindă” în vocabularul modern? Un arhaism, înțeles poate astăzi de tot mai puțini. Pentru sătean, *tinda* reprezintă intrarea în casă, în spațiu; în poezie înseamnă intrarea în timp, începutul de înserare, când „se-mpiedică timpul de ieri”. În acest timp „se-aude lumea încet cum se trece”, căci aceasta e și lumea părinților, a mamei, cu casa ei, în care „în ramă, pe o scoarță stau frumos/ la răsărit Preasfânta și Hristos”, iar „smerenia/ arde-n candelă/ întunericul blând.”

Alteori stau umăr la umăr arhaismul cu un cuvânt mai recent, dintr-un registru aparent nepoetic: „*Instanțele* noptii sentințe *închearbă*/ doar lumina *grațiază*/ un imperiu de iarbă.” („Atentate cu flori”). Tot din sfera contrariilor – *primăvara* (cu „răni” însă) și *toamna* în care „rugina-n frunze învață să coboare”, iar lumina „trage de zăvoare-n porți” („Tei suferind”) Și totuși, chiar și în toamnă „pune Dumnezeu lumină”, apropiind astfel contrariile.

O parte a poemelor din volum trimite la poezia religioasă, reprezentată la noi de poezii din jurul *Gândirii*, de Nichifor Crainic, cel care își pune propria poezie sub semnul ortodoxismului altoit în multe poeme pe tradițiile folclorice vechi, de Vasile Voiculescu ori de Tudor Arghezi (pe care Ov. S. Crohmălniceanu – în ampla sa analiză asupra *Literaturii române între cele două războaie mondiale* – îl numea „poetul cu cea mai pronunțată înclinație religioasă”).

Poezia lui Alexandru Drăghici se revendică, în opinia noastră, din „gândiriști”. Poetul simte permanent aplecare spre credință; la el, precum la marii înaintași, avem de-a face cu un Dumnezeu invocat adesea, familiar, apropiat de om, *înomenit* ca la Crainic („Doamne, chiar treceai prin curtea mea”/ „mă țineai de mână pe poteci/ și azi m-aștepți când pe la poartă treci”). Vechile tradiții se împletesc permanent cu credința profundă în Cel dorit drept *călăuză*, *Lumină* și *Cuvânt*. Fiindcă Dumnezeu nu este o entitate îndepărtată, el nu este temut, ci iubit, de El îi e permanent dor omului, rugăciunea, prin cuvânt, fiind calea prin care se realizează o legătură cu transcendentul.

Încă din deschiderea cărții, moto-ul cu un fragment din „Psalmul 103 lui David” pune volumul sub semnul relației om-divinitate, omul „cântându-I Domnului” în toată viața lui. Titlurile înseși la unele poeme sugerează dintru început mesajul, fie că se referă la o sărbătoare („Florii” ori „De Paști”), fie trimit la elemente de cult („Sărindare”, „Lângă icoane”) ori la o adresare directă către Divinitate („Tatălui ceresc”, „Dor de rugăciune”).

Exemple pot fi date în continuare, volumul, neavând mari dimensiuni, este însă dens ca substanță ideatică (și nu am amintit mai sus și de poemele în cheie istoric-patriotică, în care sunt evocate locuri istorice, sunt evocați vitejii și martirii neamului în versuri de mare frumusețe: „La Mărășești și Oarba jertfa-i vie/ cu îngerii stau în rugăciuni frumos”, „Cu Avram Iancu-n fiecare poartă/ Banul Mihai ne cere aproape frații/ la Putna Ștefan prin icoane se arată/ șira spinării noastre sunt Carpații”, iar în această *Patrie din cer* (titlul poemului nu întâmplător a fost ales drept titlu al întregului volum) „lui Horea i se tânguie o roată”.

„E greu să scrii despre o carte de versuri pe care încă nu le știi pe dinafară”, scria cândva N.I. Herescu într-o cronică dintr-o revistă a exilului.

Citesc rând pe rând poemele; le recitesc apoi la întâmplare pe câte unele, încep să știu versuri pe dinafară și realizez astfel că pe poteci neștiute, fără ostentație, pe drumurile bogate, dar atât de întortocheate ale limbii române încă trăiesc păstrători și făuritori de vorbe meșteșugit alese, de împerecheri de cuvinte, de imagini neașteptate. Astfel de „gospodari” ai cuvântului deschid și mai larg poarta spre lumina limbii ce-o vorbim.

Alex. Drăghici face parte, fără îndoială, din familia făuritorilor de meșteșugit cuvânt în poezie.